

Currents

KAREL BURSSENS

Tovermachine

Pieter T'Jonck
Gezien op 06 oktober 2019
Stuk, Leuven

Hoewel theaterbezoek nog steeds niet mogelijk is, laat De Singel het performance- en dansfestival 'Bouge B' deze week toch doorgaan, maar dan als een online evenement. Een uitzondering echter: 'Currents' van Karel Burssens is live te beleven, in een *corona-proof* versie zonder performer. Een gelegenheid om het bijzondere object dat Burssens al in 2019 presenteerde te (her-) ontdekken.

17 MAART 2021

Vanaf de jaren 1960 gingen kunstenaars volop experimenteren met technologie. Het leverde ons 'Op Art' en 'Kinetic Art' op: spectaculaire installaties met automatisch gestuurde beweging, licht en klank. Zo'n installaties leden vaak erg onder de tand des tijds: wat in 1960 opzien baarde was tien jaar later al te vaak al te gewoon, terwijl dit soort kunst het net van betovering moet hebben.

Met de komst van LED technologie openen zich echter nieuwe mogelijkheden voor 'Kinetic Art' waar men lange tijd slechts van kon dromen. 'Currents' van Karel Burssens exploreert dat terrein. LED-licht is een fascinerende technologie. Toestellen van minieme afmetingen kunnen een grote variatie aan kleuren produceren zonder veel bedrading. Had Dan Flavin voor zijn lichteffecten nog vele dikke TL-buizen nodig, nu bereik je hetzelfde met één enkele dunne buis, die puntlicht, streeplicht of flikkerlicht in elke sterkte en kleur kan voortbrengen.

Dat zette scenograaf-architect-kunstenaar Karel Burssens aan het denken. De basis van zijn installatie-performance 'Currents' is een wel 5 meter lange staaf waar een gesofisticeerde LED-strip aan bevestigd werd. Die is bevestigd aan een houder met motor die de staaf schuin kan optillen en laten roteren. Gecombineerd met de mogelijkheden van LED' s ontstaat zo haast vanzelf een merkwaardig spektakel in een donkere ruimte zoals een podium.

In 2019 presenteerde Burssens de installatie dan ook op een klassiek podium, in de vorm van een voorstelling. Er kwam trouwens een danser, Mario Barrantes

Espinoza, aan te pas. Die was in een soort tweestrijd verwikkeld met de machine. Rook maakte het visueel nog wat mysterieuzer. Toch maakte Burssens er geen geheim van hoe de machine werkte: je zag duidelijk de donkere staaf vertrekken vanaf een zwarte doos hoog boven het podium. Later viel ook goed te zien dat die doos de beweging van de staaf aanstuurde. De staaf was ook duidelijk de enige lichtbron op het podium.

Net dat maakte de voorstelling echter bijzonder, want het contrast tussen de duidelijk zichtbare machinerie en de toverachtige effecten die ze voortbracht kon niet groter zijn. Het begon met een nauwelijks waarneembaar lichtpunt, dat dan steeds harder en zelfs verblindend werd, zonder echt te groeien. Het leek ook alsof het van kleur veranderde, van fel naar zacht wit en omgekeerd.

Dat was geen zinsbegoocheling, ook al kon je dat denken: Burssens manipuleerde de kleur en intensiteit van het LED-licht daadwerkelijk. Die variaties in kleur en intensiteit deden je op de duur twijfelen aan je waarneming, zeker als het puntlicht haast onmerkbaar uitliep tot een korte streep, een klein uitroepteken. Maar eens het streepje een streep en tenslotte een lange lijn werd begreep je dat de lange staaf op het podium oneindig veel lichteffecten in elke willekeurige vorm en intensiteit kon produceren.

Nog complexer werd het eens de LED-staaf in beweging kwam. Ze kantelde omhoog en weer omlaag en begon te roteren. Het licht op de staaf leek mee te dansen met de performer op het podium door variaties in kleur, in breedte van de lijn of -het finale effect- als een vonkenregen langs de staaf te glijden. Een score van Daniel Brandt maakte het allemaal nog indrukwekkender: hij stapelde steeds meer lagen elektronisch bewerkte instrumentele klanken op elkaar tot een ‘wall of sound’ van elkaar na-ijlende motieven. Het had iets weg van muziek van Philipp Glass of Steve Reich.

Voor ‘Bouge B’ creëerde Burssens een nieuwe presentatie van de installatie. Een performer is er uiteraard niet meer bij. De machine hangt deze keer echter boven een spiegelend wateroppervlak, zodat bezoekers -ze mogen per twee binnen- door de weerspiegeling in het water zelf een soort performers worden. Ook de score werd bewerkt tot een loop van 16 minuten. Mogelijk werkt dit minstens zo sterk als de podiumversie van 2019. Aan U om het uit te zoeken.